

Alimentació ecològica

Març 2019

Píndola sectorial

ACCIÓ

Generalitat
de Catalunya

Alimentació ecològica: píndola sectorial

ACCIÓ
Generalitat de Catalunya

Els continguts d'aquest document estan subjectes a una llicència *Creative Commons*. Si no s'indica el contrari, se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor, no se'n faci un ús comercial i no se'n distribueixin obres derivades. Podeu consultar un resum dels termes de la llicència a:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

L'ús de marques registrades en aquest document només té finalitats informatives. Les marques esmentades en aquest document són marques registrades de les empreses, organitzacions o entitats a què pertanyen i no són propietat d'ACCIÓ. Es tracta d'una representació parcial i il·lustrativa, no obstant, hi pot haver altres empreses, organitzacions o entitats que no s'han inclòs a l'estudi.

Realització

Unitat d'Estratègia i Intel·ligència Competitiva d'ACCIÓ
Direcció General d'Indústria. Departament d'Empresa i Coneixement

Col·laboració

Direcció General d'Agricultura i Ramaderia. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

Barcelona, març de 2019

Índex

1. El sector de l'alimentació ecològica

Definició del sector

Normativa

El sector de l'alimentació ecològica a escala mundial

Característiques del consum d'alimentació ecològica

2. El sector de l'alimentació ecològica a Catalunya

Definició del sector de l'alimentació ecològica

Principals activitats de la cadena de valor de l'alimentació ecològica

Operadors i superfície ecològica

Agricultura ecològica

Ramaderia ecològica

Activitats industrials ecològiques

Empreses i agents de l'ecosistema d'alimentació ecològica a Catalunya

1. El sector de l'alimentació ecològica

Definició del sector (I)

L'alimentació ecològica és aquella que prové de la **producció agrària ecològica** (també anomenada biològica o orgànica), un mètode d'obtenció de productes agraris i alimentaris que posa un èmfasi especial en la utilització de productes i tècniques tan naturals com sigui possible i que exclou tots aquells productes i tècniques que poden malmetre la qualitat del producte final o el medi ambient on es du a terme la producció.

La producció agrària ecològica inclou tots aquells productes que procedeixen de l'agricultura (incloent-hi l'aqüicultura) i es comercialitzen com a ecològics:

- Productes agraris vius o no transformats.
- Productes agraris transformats destinats a l'alimentació humana.
- Aliments destinats a l'alimentació d'animals.
- Material de reproducció vegetativa i llavors per al conreu.

Aquest sistema comprèn les activitats de:

PRODUCCIÓ   ELABORACIÓ   MANIPULACIÓ   IMPORTACIÓ   COMERCIALIZACIÓ

Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

Definició del sector (II)

Operadors i superfície ecològica. S'anomena **operador** la persona física o jurídica que produeix, elabora o importa, de països tercers, productes agraris i alimentaris per comercialitzar-los. Tots els operadors que vulguin utilitzar les indicacions protegides de la producció agrària ecològica han de notificar la seva activitat al Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE) i sotmetre's al seu sistema de control mitjançant la inscripció al registre d'aquest organisme. La superfície de terra agrícola inscrita al registre es considera **superfície ecològica**.

Els productes vegetals ecològics es cultiven sense adobs ni pesticides de síntesi química (fungicides, insecticides o herbicides) i, per tant, sense residus d'aquestes substàncies. **Només s'utilitzen adobs orgànics i minerals naturals** i la fertilització amb nitrogen es limita a 170 kgN/ha i any (com a les zones vulnerables). La sanitat vegetal es basa en mètodes preventius i només es poden utilitzar els fitosanitaris naturals que es troben recollits a l'Annex II del Reglament (CE) 889/2008. Els conreus transgènics no estan autoritzats.

Els productes animals ecològics provenen d'una ramaderia que proporciona unes **condicions de vida dignes al bestiar i als ramats**, amb respecte a les seves necessitats biològiques o de comportament. L'alimentació d'aquest bestiar es fa amb productes ecològics. Els animals herbívors tenen accés a pastures i l'aviram i els porcs a patis. Els allotjaments dels animals tenen una superfície mínima, permeten l'entrada de llum natural abundant i estan perfectament ventilats. La sanitat es basa en la selecció de races adequades, bones pràctiques zootècniques, una densitat d'animals adequada i una alimentació d'alta qualitat. Els antibiòtics no estan autoritzats com a tractament preventiu.

Els productes transformats o elaborats són vegetals i animals procedents de producció agrària i ramadera transformats mitjançant **tècniques que minimitzen la contaminació i les pèrdues de qualitat** i amb un ús restringit d'additius i auxiliars tecnològics.¹

¹ Un auxiliar tecnològic és una substància o matèria, amb exclusió de tot dispositiu o instrument, que no s'utilitza com a ingredient alimentari en si mateix i que intervé intencionadament en la transformació de les matèries primeres, els aliments o els seus ingredients per respondre a un cert objectiu tecnològic que, durant el tractament i la transformació, podria donar lloc a la presència no intencionada, però inevitable, de residus o derivats en el producte acabat.

Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Codex Alimentarius.

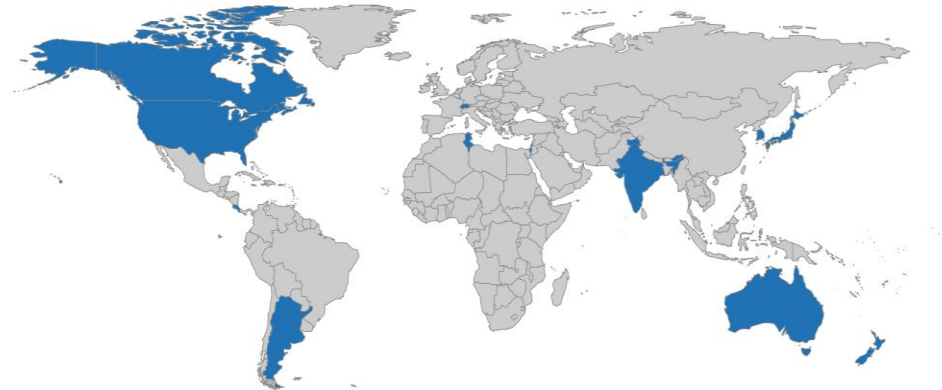
Normativa (I)

NORMATIVA INTERNACIONAL

- **Directrius** per a la producció, elaboració, etiquetatge i comercialització dels aliments produïts orgànicament, elaborades pel comitè del Codex¹ sobre etiquetatge alimentari. La Comissió del Codex Alimentarius va ser creada l'any 1963 per la **FAO i l'OMS**.
- Normativa i organismes de certificació de països no comunitaris.
- **Reglament de la Comissió (CE) núm. 1235/2008 amb normes detallades sobre importació de productes ecològics procedents de països tercers.** Es tracta de la regulació de la UE sobre aliments orgànics i begudes produïdes i/o elaborades a la UE i procedents d'altres llocs.

Països on les normes actuals sobre producció i control ecològics són equivalents a les de la UE: Argentina, Austràlia, Canadà, Costa Rica, Índia, Israel, Japó, Nova Zelanda, Tunísia, Corea del Sud, Suïssa i Estats Units.

- **Importacions típiques de productes ecològics no comunitaris:** cafè del Brasil, kiwis de Nova Zelanda, arròs de Tailàndia, plàtans de Costa Rica, cacau del Perú, pinyes d'Uganda.

¹ Codex Alimentarius (codi d'alimentació), és la compilació de totes les normes, codis de comportament, directrius i recomanacions de la Comissió del Codex Alimentarius. Aquesta comissió és el més alt organisme subsidiari de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) i de l'Organització Mundial de la Salut (OMS).

Normativa (II)

NORMATIVA EUROPEA

- **Reglament (CE) 834/2007**, del Consell, sobre producció i etiquetatge dels productes.
- **Reglament (CE) 889/2008**, de la Comissió, sobre producció ecològica, etiquetatge i control.
- **Reglament (CE) 1235/2008**, de la Comissió, sobre importacions de productes ecològics procedents de països tercers.
- Normativa i organismes de certificació de cada país de la UE.

Objectius de l'etiqueta ecològica:

Producció sostenible

Protecció del medi ambient

Qualitat

Normes de benestar animal

- **La certificació** és necessària per tal de garantir que el sistema de producció ecològica dels aliments arribi al consumidor amb les màximes garanties.
- Els operadors se sotmeten a **inspecció per part d'un organisme de control públic o privat**. Si el resultat és positiu, els operadors reben un certificat i poden comercialitzar els seus productes com a productes ecològics.
- Els operadors notifiquen i descriuen la seva activitat a l'**autoritat responsable dels controls** al seu estat membre.
- Els agricultors orgànics, els processadors i els comerciants han de complir requisits estrictes de la UE si volen utilitzar el **logotip ecològic de la UE** o etiquetar els seus productes com a productes orgànics.
- Cada agricultor, processador, comerciant, importador o exportador es verifica com a **mínim un cop l'any**, per garantir que es compleixen les normes ecològiques.

Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica. Comissió Europea.

Normativa (III)

NORMATIVA ESTATAL

- **Reial Decret 833/2014** sobre l'establiment i la regulació del Registre General d'Operadors Ecològics i la creació de la Taula de coordinació de la producció ecològica.
- **Ordre ECC/1936/2014** sobre normes de control i inspecció en la importació de productes ecològics procedents de tercers països.
- **Normativa i organismes de certificació de les comunitats autònomes.**

NORMATIVA CATALANA

- **Guia de normes tècniques i criteris d'aplicació de la normativa europea** de producció i etiquetatge dels productes ecològics.
- **Quadern de normes tècniques de la producció agroalimentària ecològica.**
- **Llei de creació del CCPAE. Decret 180/2001** sobre la regulació de la composició i les funcions del CCPAE. **Ordre de l'11 d'octubre de 2001 i Ordre AAR/313/2009** de modificació del Reglament de règim intern del CCPAE. El CCPAE és el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica, l'autoritat de control de Catalunya, que té com a funció **auditar i certificar** els productes agroalimentaris ecològics de Catalunya.
- **Llei 14/2003** de qualitat agroalimentària.

Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

El sector de l'alimentació ecològica a escala mundial (I)

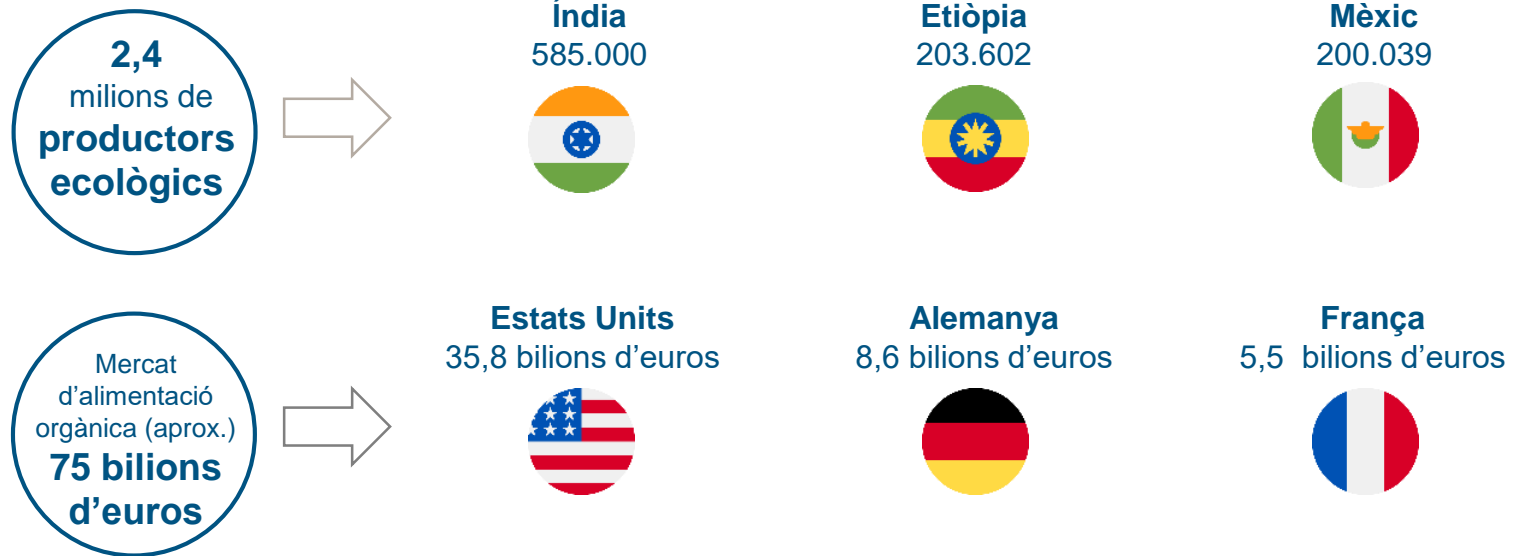
Indicador	Dades mundials	Principals països
Països i territoris amb activitats orgàniques	179 països (2015)	Nous països: Brunei, Cap Verd, Hong Kong, Kuwait, Mònaco, Sierra Leone i Somàlia
Terres agrícoles orgàniques	50,9 milions d'hectàrees (2015) (1999: 11 milions d'hectàrees)	Austràlia (22,7 milions d'hectàrees) Argentina (31 milions d'hectàrees) Estats Units (2 milions d'hectàrees)
Quota agrícola orgànica sobre el total de terra agrícola	1,1% (2015)	Liechtenstein (30,2%) Àustria (21,3%) Suècia (16,9%)
Consum per càpita	10,3 euros (2015)	Suïssa (262 euros) Dinamarca (191 euros) Suècia (177 euros)
Nombre de països amb regulació de l'agricultura orgànica	87 països (2016)	

Font: Enquesta del FiBL 2017 basada en dades nacionals i dades de certificats. Mercat global: *Organic Monitor 2017. Mitos y realidades sobre el consumo de productos ecológicos*. Kantar Worldpanel i Fundació Catalunya la Pedrera.

El sector de l'alimentació ecològica a escala mundial (II)

Principals països (dades 2015)

Espanya és el país on està creixent més el mercat orgànic: 25% respecte a 2014, seguida d'Irlanda (23%) i Suècia (20%).

Font: Enquesta del FiBL 2017 basada en dades nacionals i dades de certificats. Mercat global: *Organic Monitor 2017*.

Característiques del consum d'alimentació ecològica

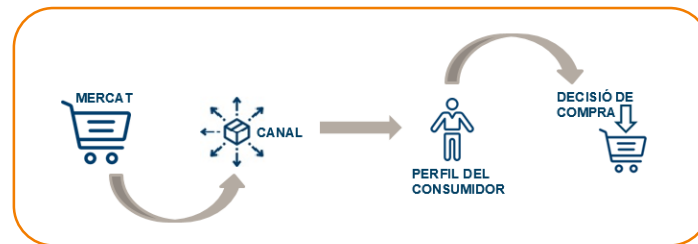
MERCAT

- Nivell de penetració dels productes ecològics: en el conjunt d'Espanya és del 42%, a Catalunya del 53% i en altres països europeus arriba al 80%.
- Gran ritme de creixement¹ anual de l'alimentació ecològica, amb un 14%, mentre que el creixement que experimenta el sector de l'alimentació tradicional és del 2%.
- Molt de camí per recórrer en penetració i hàbits de consum.

- L'any 2017, el 42% del creixement es concentra en els supermercats descompte.
- Les botigues especialitzades concentren quasi 4 de cada 10 euros gastats en productes ecològics.
- Punts de venda habituals: mercats orgànics locals, botigues ecològiques de zones rurals o urbanes, vendes directes allà on s'han produït els aliments, lliurament a domicili o punts de recollida, *on line*, supermercats amb gammes de productes ecològics, restaurants, menjadors i empreses de càtering (incloent-hi menjadors escolars i menjadors públics i privats) i cafeteries.

PERFIL DEL CONSUMIDOR

- Els grans consumidors de productes ecològics són les llars petites d'una o dues persones.
- Els majors de 50-55 anys consumeixen més productes ecològics que els joves.
- Quasi la meitat dels consumidors en compren un cop l'any. Un 25% cerquen millorar el plaer relacionat amb l'alimentació i un 20% el sabor més intens dels productes.
- Cerca de més naturalitat i autenticitat.
- El 77% dels consumidors prefereixen el mercat de proximitat i un 23% l'ecològic.

DECISIÓ DE COMPRA

- El preu és el decisor de compra més important (43%) i constitueix una barrera per a la compra.
- Sabor dels productes 36%.
- Compromís social 12,3%.
- La salut com a factor decisiu per al consum.

¹ Creixement en valor de l'alimentació i les begudes envasades (2017-2016).

Font: *Mitos y realidades sobre el consumo de productos ecológicos*. Kantar Worldpanel i Fundació Catalunya la Pedrera.

2. El sector de l'alimentació ecològica a Catalunya

Definició del sector de l'alimentació ecològica

Cadena de valor del sector de l'alimentació ecològica

El sector de l'alimentació ecològica comparteix la cadena de valor amb el sector de l'alimentació i begudes, amb uns trets característics en alguns segments destacats en color taronja a l'esquema següent.

Principals activitats de la cadena de valor de l'alimentació ecològica

I. Operadors i superfície ecològica

III. Ramaderia ecològica

Principals activitats

II. Agricultura ecològica

IV. Activitats industrials ecològiques

I. Operadors i superfície ecològica

2016

- La superfície agrària total de Catalunya és de **1.679.969 hectàrees**.¹ La superfície qualificada per a agricultura ecològica és de 171.937 hectàrees.¹
- El **10,23% de la superfície agrària està qualificada per a la pràctica d'agricultura ecològica**.
- La superfície minorada² total és de 783.689 hectàrees. Aquesta superfície és la proveïdora de matèries primeres per al sector de l'alimentació i les begudes i **només té el 4,46% de superfície qualificada per a agricultura ecològica**.

2017

- La superfície ecològica inscrita l'any 2017 és de **200.749 hectàrees** i ha experimentat un increment del **230% en 10 anys**.
- L'any 2017, la província amb més hectàrees inscrites va ser la de **Lleida**, amb 103.940 hectàrees, seguida de Girona (41.393 ha), Barcelona (36.521 ha) i Tarragona (18.896 ha).
- Pel que fa als operadors, l'any 2017 n'hi havia **3.543 d'inscrits, el 9,42% més que el 2016**. **Barcelona**, amb 1.318 operadors, és la província que en té més, seguida de Lleida amb 945 inscrits, Tarragona amb 850 i Girona amb 430.

¹ Dades de l'IDESCAT i CCPAE, any 2016.

² Superfície minorada: superfície agrària total menys la superfície dedicada a prats, pastures, farratges, boscos, matollars i recol·lecció silvestre.

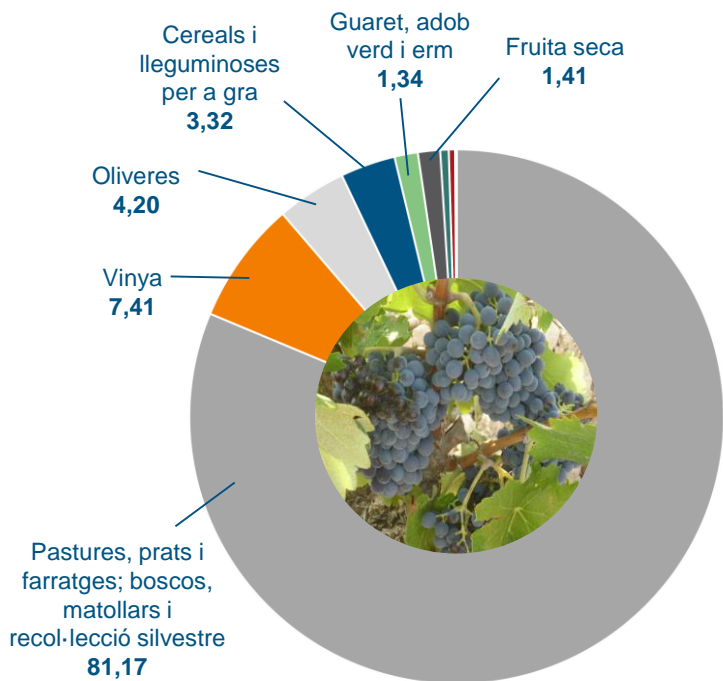
Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica. IDESCAT, a partir de les dades de l'Enquesta sobre l'estructura de les explotacions agràries de l'INE. IDESCAT amb dades de 2016.

II. Agricultura ecològica (I)

Superfície per a conreus

Superfície per a conreus, 2017: distribució (%)

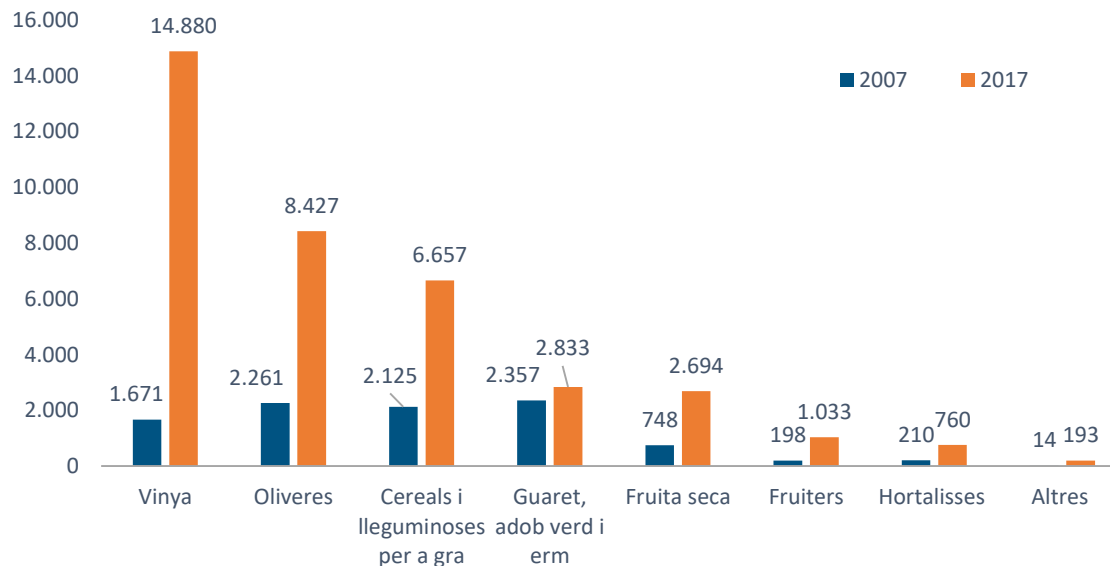
Del total de la superfície per a conreus registrada al CCPAE, el 81,17% correspon a pastures, prats i farratges, boscos, matollars i recol·lecció silvestre.

La segueixen els conreus típicament mediterranis, la vinya, l'olivera i els cereals.

Principals conreus per hectàrees, 2007-2017

Excloent-ne les pastures, prats, farratges, boscos, matollars i recol·lecció silvestre, els tres principals cultius (vinya, oliveres i cereals) sumen el 81% del total dels conreus específics

Els darrers 10 anys, la superfície dedicada als principals conreus s'ha incrementat: la superfície de vinya ha augmentat un 790%, l'olivera un 272% i els cereals i les lleguminoses un 200%.

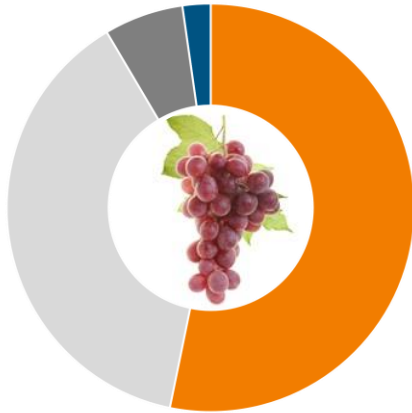
Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

II. Agricultura ecològica (II)

Principals conreus, per província

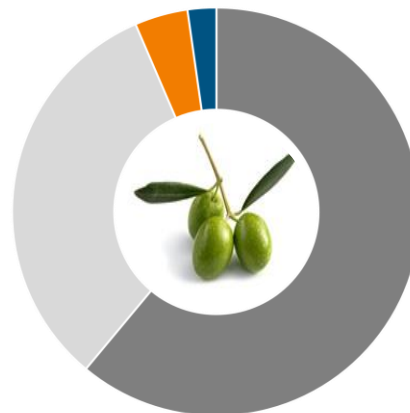

■ Tarragona ■ Lleida ■ Girona ■ Barcelona

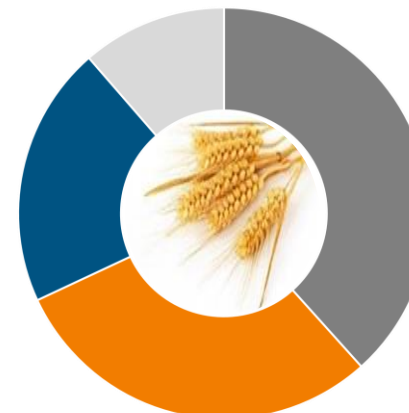
Vinya

Hi destaca la província de Barcelona amb el 53,22% del total de la superfície inscrita, seguida de Tarragona amb el 38,26%. Entre Girona i Lleida sumen un 8,52% del total.

Olivera

La província amb més superfície inscrita en el registre és Lleida, amb el 61,04%, seguida de Tarragona amb el 32,49%. Barcelona i Girona tenen menys superfície inscrita, amb el 4,20% i el 2,27% respectivament.

Cereals i lleguminoses per a gra

La superfície inscrita està més repartida pel territori que en altres conreus. L'encapçala Lleida, amb el 38,36%, seguida de Barcelona amb el 29,72%, Girona amb el 20,54% i Tarragona amb l'11,39%.

Fruita seca

Tarragona és la província amb un nombre més gran d'hectàrees: el 55,66% del total. La segueixen Lleida amb el 38,66% del total, Barcelona amb el 4,75% i Girona, on gairebé no té incidència, amb el 0,94% i només 11 hectàrees inscrites.

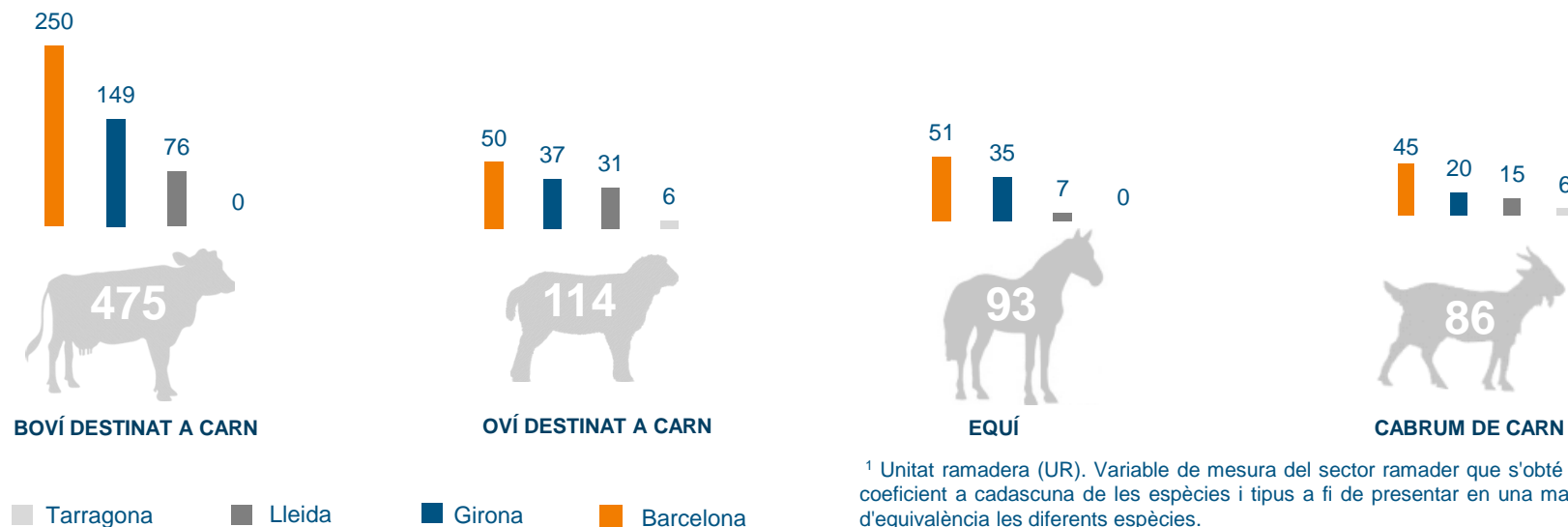
Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

III. Ramaderia ecològica

Explotacions per tipus de bestiar i zona geogràfica

- Les **explotacions ramaderes ecològiques registrades** a Catalunya són de les **tipologies** següents: apicultura, cabrum de carn, cabrum de llet, cunicultura, equí, gall dindi, gallines ponedores, helicicultura, oví de carn, oví de llet, pollastres de carn, porcí, boví de carn i boví de llet.
- L'any 2016, només **el 4,40% del total d'explotacions ramaderes (UR)¹ eren ecològiques**.
- A Catalunya, l'any 2017 hi havia 913 explotacions ramaderes ecològiques. Podem destacar el **baix nombre d'explotacions ramaderes ecològiques de segments on hi ha un gran nombre d'explotacions**. Podem destacar les quasi 6.000 explotacions ramaderes de porcí, entre les quals només 10 són ecològiques. En el cas de les explotacions de cabrum, de les 3.000 existents només 86 són ecològiques.
- Les quatre **principals tipologies d'explotacions registrades** tenen la representació provincial següent :

¹ Unitat ramadera (UR). Variable de mesura del sector ramader que s'obté aplicant un coeficient a cadascuna de les espècies i tipus a fi de presentar en una mateixa unitat d'equivalència les diferents espècies.

Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

IV. Activitats industrials ecològiques

Activitats registrades

L'any 2017 hi ha un total de **1.738 activitats registrades** en l'àmbit de les empreses elaboradores, importadores i/o comercialitzadores.

Les primeres sis activitats representen més del 40% del total.

Font: Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

Empreses i agents de l'ecosistema d'alimentació ecològica a Catalunya

Principals dades de les empreses d'alimentació ecològica a Catalunya

L'any 2017, Catalunya té un total de 1.738 activitats registrades.

A Catalunya hi ha 1.210 operadors:¹ el 55% són elaboradors, el 16% productors, el 6% importadors i el 23% comercialitzadors.

El 85% dels operadors són persones jurídiques i el 15% restant persones físiques.

Del total d'empreses, les societats mercantils amb un nombre més gran d'operadors són les societats limitades (62,78%).

PRODUCCIÓ
ELABORACIÓ

COMERCIALIZACIÓ

IMPORTACIÓ

Les empreses operadores d'agricultura ecològica ocupen més de 87.500 treballadors.

La facturació ecològica de 2016 va ser de 483 milions d'euros, un 20,6% més que l'any anterior.

El 63% de les vendes corresponen al consum intern: Catalunya (44%) i la resta de l'Estat (19%).

Un 37% de la facturació total són exportacions. El 25% de la facturació total és exportació a països de la UE.

El 60% de les empreses són pimes.

El 75% de les empreses tenen més de 10 anys d'antiguitat.

El Barcelonès i l'Alt Penedès tenen més de 100 empreses registrades.

¹ Cada operador pot tenir més d'una activitat registrada.

Nota: les dades de facturació només corresponen a elaboradors, importadors, comercialitzadors i comerços minoristes.

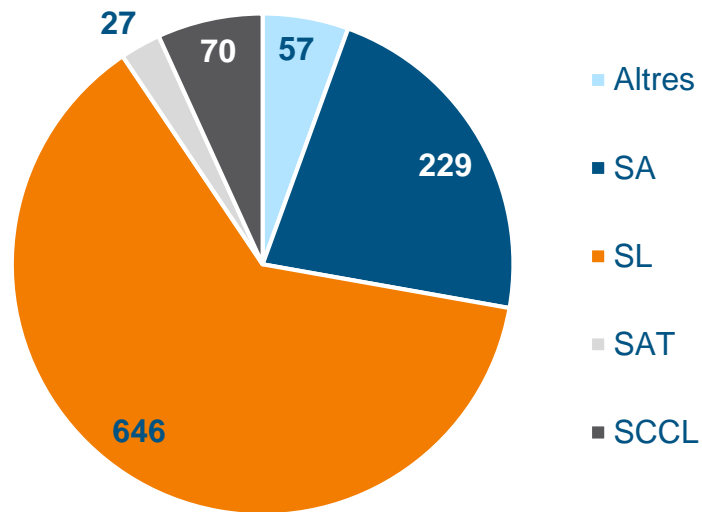
Font: EIC (DGI-ACCIÓ) amb dades del CCPAE (registre 9/7/2018) i ORBIS.

Empreses operadores del sector de l'alimentació ecològica a Catalunya

La societat mercantil amb més operadors és la societat limitada, amb el 62,78%

- Catalunya té **1.210 empreses inscrites al registre de producció agrària ecològica** del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.
- El **15% són autònoms** i la resta societats mercantils amb diferents formes jurídiques (un total de 1.029 operadors).

Tipologia d'empresa

Total d'activitats

- Del total d'empreses registrades, només quatre fan les quatre activitats principals: elaboració, producció, importació i comercialització.
- La majoria d'empreses que registren tres activitats combinen l'elaboració amb la importació i la comercialització.
- La majoria d'empreses que registren dues activitats fan com a mínim elaboració o producció.
- Entre les empreses que només fan una activitat destaquen les elaboradores, un total de 513, seguides de les comercialitzadores, que són 169.

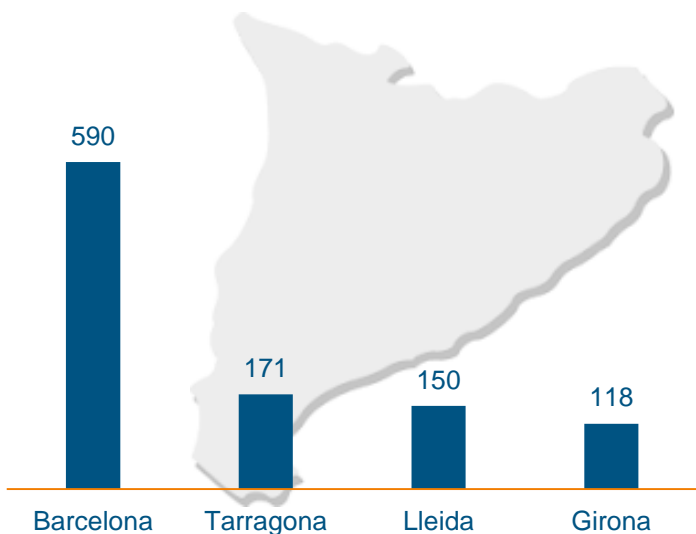
Nota: SA inclou SA i SAU; SL inclou SL, SLU, SRL, SLNE i SLL. Altres inclou administracions públiques, associacions, comunitats de béns, societats civils privades, fundacions, entitats bancàries, SC i altres. Dades d'inscrits el 9 de juliol de 2018, 1.029 empreses.

Font: EIC (DGI-ACCIÓ) amb dades del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

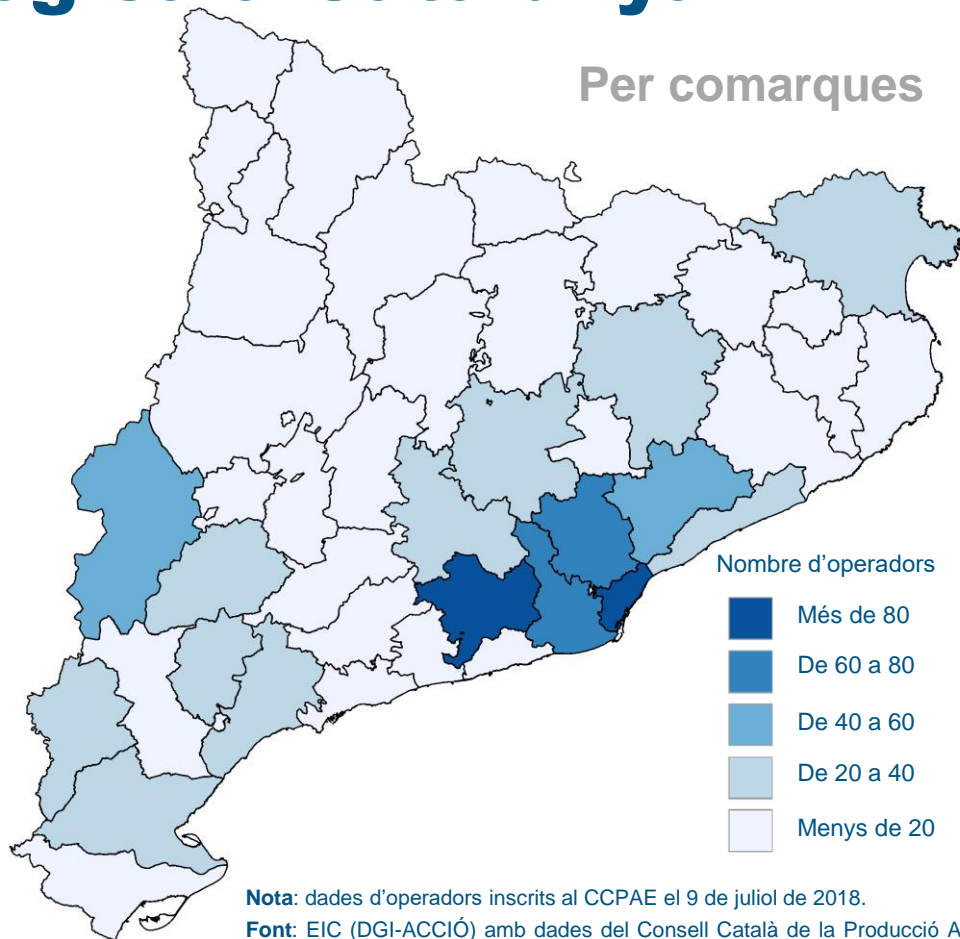
Empreses registrades al sector de l'alimentació ecològica a Catalunya

Geogràficament, la província amb més empreses registrades és Barcelona, amb el 57% del total, seguida de Tarragona amb el 17%, Lleida amb el 15% i Girona amb l'11%.

Per províncies

Per comarques

Principals empreses del sector de l'alimentació ecològica de Catalunya per cadena de valor

El sector de l'alimentació ecològica comparteix la cadena de valor amb el sector de l'alimentació i begudes, amb uns trets característics en alguns dels seus segments, destacats en color taronja a l'esquema següent.

Nota: els proveïdors, el procés de producció, el de processament i el packaging han de complir una normativa i una certificació especials. El canal de venda i els establiments de restauració són especialitzats. Les empreses que apareixen com a proveïdors, productores i processadores són les que presenten un nombre més gran d'activitats registrades al CCPAE.

Font: EIC (DGI-ACCIÓ) amb dades d'Orbis, Consell Català de la Producció Agrària Ecològica, pàgines web de les empreses i dels organismes.

ACCIÓ

Passeig de Gràcia, 129

08008 Barcelona

www.accio.gencat.cat

www.catalonia.com

@accio_cat

@catalonia_ti

Consulta l'informe complet aquí:

<http://www.accio.gencat.cat/ca/serveis/banc-coneixement/cercador/BancConeixement/alimentacio-ecologica-a-catalunya>

Més informació sobre el sector, notícies i oportunitats:

<https://www.accio.gencat.cat/ca/sectors/alimentacio-especialitzada/>

ACCIÓ

Generalitat
de Catalunya